

DEVELOPMENT OF CREATIVE COMMUNICATIVE SKILLS OF FUTURE EDUCATORS - AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

Avazbek Artiqboyevich Davronov

Teacher of the Tashkent Institute of Economics and Pedagogy

avazbekdavronov0609@gmail.com

Abstract:

In this article, the importance of developing creative communicative skills of future pedagogues as a pedagogical problem, creative communicative skills, help to increase the ability of pedagogues to establish effective communication with students, exchange ideas, express their opinions, consult, create and find solutions given information about giving.

Keywords: Pedagogical, communicative, motivation, creativity, use of creativity, improvement of business acumen, probability and mastery.

BO‘LAJAK PEDAGOGLARNING IJODIY KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH – PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Davronov Avazbek Artiqboyevich

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti o‘qituvchisi

avazbekdavronov0609@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada bo‘lajak pedagoglarning ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida muhimligi, ijodiy kommunikativ qobiliyatlar, pedagoglarning o‘quvchilar bilan samarali aloqalarini o‘rnatish, fikr almashish, o‘z fikrlarini ifodalash, maslahatlashish, yaratuvchanlik va yechim topish qobiliyatlarini oshirishga yordam berishi haqida ma’lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: Pedagog, kommunikativ, motiv, kreativlik, yaratuvchanlikni qo‘llash, ishbilarmonlikni oshirish, ehtimollik va o‘zlashtirish.

Аннотация:

В данной статье рассматривается важность развития творческих коммуникативных навыков будущих педагогов как педагогической задачи, творческие коммуникативные навыки помогают повысить способность педагогов устанавливать эффективное общение с обучающимися, обмениваться идеями, выражать свое мнение, консультировать, творить и найти решения, учитывая информацию о даче.

Ключевые слова: Педагогический, коммуникативный, мотивация, творчество, использование творчества, совершенствование деловой хватки, вероятность и мастерство.

KIRISH

Bugungi kunda mustaqil respublikamiz dunyo hamjamiyati tomonidan tan olinayotgan ekan, uning kelgusidagi rivoji, gullab-yashnashi bugungi kun yoshlariga bog'liqdir. Demak, bugungi yoshlar har tomonlama rivojlangan, o'ziga, boshqa insonga, jamiyatga, tabiatga va mehnatga o'z to'g'ri munosabatini bildira oladigan, mustaqil faoliyat ko'rsata oladigan, ijodkor, tashabbuskor va tadbirkor bo'lmog'i lozim. O'quvchida ana shu xususiyatlarning rivojlanishi so'zsiz o'qituvchiga, uning o'quv-tarbiya jarayonini to'g'ri boshqara olishiga va o'quvchilar bilan o'rnata oladigan muomala va munosabatlariga bog'liq. Kommunikativ qobiliyat - bu pedagogik o'zaro harakat sohasida maxsus ko'rinishga ega bo'lgan muloqotga qobiliyatlikdir. Psixologik adabiyotlarda kommunikativ qobiliyatlarning bir qancha turlari ajratib ko'rsatiladi:

- 1) insonning insonni tushuna olishi (insonni shaxs sifatida, uning alohida jihatlarini, motiv va ehtiyojlarini baholash, tashqi xulq-atvorini ichki olami bilan bog'liqlikda ko'rib chiqish, yuz, qo'l, gavda harakatlarini "o'qish" ko'nikmasi)
- 2) insonni o'z-o'zini anglay olishi (o'z bilimi, qobiliyati, o'z xarakteri va boshqa qirralarini baholash, inson boshqalar tomonidan qay tarzda qabul qilinishi va atrofdagilar ko'zi bilan baholash);
- 3) muloqot vaziyatini to'g'ri baholay olish ko'nikmasi (mavjud holatni kuzatish, uning namoyon bo'lish belgilari haqida ko'proq axborotlarni ajarata olish, ularga e'tiborini qaratish, yuzaga kelayotgan vaziyatning ijtimoiy va psixologik mohiyatini to'g'ri idrok etish va baholash).

ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik qobiliyatlar o'qituvchi xarakter-xislatlari bilan bog'liq. Uyushqoqlik, qat'iylik, haqqoniylik pedagogik faoliyat darajasining ortishiga olib keladi, aksincha, uyushmaganlik, ko'ngilchanlik, adolatsizlik pedagogik faoliyat samarasini pasaytiradi. Kasbiy faoliyat yaxlit tizim sifatida bir qancha tarkibiy qismlarni o'zida uyg'unlashtiradi. I.P. Podlasiyning kasbiy salohiyatning tuzilishiga doir tasnifidan kelib chiqib, N.M. Egamberdiyeva pedagogik ta'limdagi kasbiy yetuklik (professionallashuv), ijtimoiylashuv, insonparvarlashuv va madaniy ijodkorlikning zamonaviy yo'nalishlarga muvofiq keluvchi quyidagi muhim tuzilishli tarkibiy qismlarni ajratib ko'rsatadi 1:

- pedagogik madaniyat;
- pedagog ijodkorligi;
- pedagogik aql-idrok;
- kasbiy chuqur bilimga egalik;
- individual faoliyat uslubi;

1 O'QITUVCHI FAOLIYATIDA PEDAGOGIK VA KOMMUNIKATIV QOBILIYATLAR Shahzoda Rustam qizi Tog'ayeva SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 3 | ISSUE 4 | 2022 ISSN: 2181-1601

- ijodiy tashabbusning rivojlanishi;
- individual faoliyat;
- insonparvarlikka yo'naltirilganlik;
- ijtimoiy faollik. [5]

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Kommunikativ qobiliyat- bu pedagogik o'zaro harakat sohasida maxsus ko'rinishga ega bo'lgan muloqotga qobiliyatlilikdir.

Quyida, bo'lajak pedagoglarning ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ba'zi muhim usullarni keltirilgan:

1. Yaratuvchanlikni qo'llash: Pedagoglarning ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish uchun, ularning yaratuvchanlikni qo'llashga imkoniyat yaratish kerak. Bu, o'quvchilar bilan muntazam fikr almashish, ularning fikrlarini qadrlash, yangi ideyalar va yechimlar qidirish, o'quvchilarning ijodiy potensialini oshirishga imkon beradi.
2. Ishbilarmonlikni oshirish: Bo'lajak pedagoglar o'quvchilar bilan o'zaro ishbilarmonlikni oshirishga va o'quvchilar bilan qo'llanish va hamkorlik qurishga e'tibor berishga harakat qilishi kerak. Bu, o'quvchilar bilan yaxshi aloqa o'rnatish, ularning fikr va qarorlarini e'tibor bilan qabul qilish, qo'shma ishlar va guruh ishi jarayonida ularni qo'shishga imkon beradi.
3. Ehtimollik va o'zlashtirish: Pedagoglar o'quvchilar bilan ehtimollik va o'zlashtirish jarayonida ishlash orqali ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini oshirishlari mumkin. Bu, o'quvchilarga har bir muammo yoki vaziyatda o'z fikrlarini ifodalashga, alternativ yechimlarni qidirishga, o'zlarini o'zlashtirish va o'z fikrlarini qurishga imkon beradi.
4. G'oya va tasavvur kuchini rivojlantirish: Pedagoglar o'quvchilarni ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish uchun g'oya va tasavvur kuchini rivojlantirishga e'tibor berishi kerak. Bu, o'quvchilarga yangi yechimlar va yondashuvlar qo'llash, o'zlarini o'zgartirish, yangi fikrlar va yechimlar qurishga imkon beradi.
5. O'quvchilar bilan muntazam fikr almashish va maslahatlashish: Pedagoglar o'quvchilar bilan muntazam fikr almashish va maslahatlashish jarayonida ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin. Bu, o'quvchilarni o'z fikrlarini ifodalashga, ularning fikrlariga e'tibor berishga, maslahatlashish va o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirishiga imkon beradi.

Bo'lajak pedagoglarning ijodiy kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida kuzatish va ularga yuqori darajada e'tibor qaratish, zamonaviy va har taraflama mukammal pedagog kadrlar tayyorlash oldidagi muhim masalalardan biri deb xisoblaymiz.[4]

O'qituvchi tarbiyalanuvchilarning o'zaro tarbiyaviy ta'sirga ega ekanliklarini, ularning o'zaro kommunikativ munosabatlari hamda faoliyatlari o'rtasidagi bog'lanishning mavjudligi, uning samaradorligini belgilashini unutmashligi shart. O'qituvchi sinf jamoasiga va alohida tarbiyalanuvchiga pedagogik ta'sir ko'rsatishida muvaffaqiyatlarga erishishi uchun, o'quvchilar orasida o'zaro pedagogik munosabatlar tizimini oqilona rejalashtirishi va psixologik muhitni ijobiy tomonga o'zgartirishi lozim. To'g'ri tashkil etilgan va har jihatdan mukammal bo'lgan, yosh avlodning qalbi va ongini asrashga, ularni milliy va umumbashariy

qadriyatlar ruhida tarbiyalashga qaratilgan pedagogik munosabatlar tizimini tashkil etish uchun o'qituvchi har bir o'quvchi ruhiyatini chuqur bilib olishi, ularning ichki imkoniyatlaridan xabardor bo'lishi, axborot berishi, fikr almashishi, ular qayg'usini, tuyg'ularini tushunishi va hamdard bo'lishi zarur. Pedagogik munosabatda muvaffaqiyatlarga erishish uchun bo'lajak pedagog quyidagi ko'nikmalarga ega bo'lib borishi kerak:

- o'quvchilar bilan bo'lajak munosabatni modellashtira olishi;
- munosabatda bo'ladigan sinf jamoasi xususiyatlarini oldindan bilishi;
- bevosita samimiy va hamjihatlikka asoslangan munosabat o'rnatish;
- munosabatda ustunlikka ega bo'lib, uni demokratik talablar asosida oqilona boshqarish;

Pedagoglar va o'quvchilar o'rtasida samarali muloqot va fikr almashish muvaffaqiyatli ta'lim jarayonining asosiy jihatlari hisoblanadi. O'qituvchi va o'quvchilar umumiy til va o'zaro munosabatlar usullarini topsa, bu bilim, ko'nikma va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Samarali muloqotning asosiy omillaridan biri o'qituvchi va talabalar o'rtasida ishonchli munosabatlarni o'rnatishdir. Talabalar o'zlarini qulay his qilsalar, ular fikr almashish va savollar berishga ochiqroq bo'ladilar. O'qituvchilar, o'z navbatida, o'quvchilarning fikr va takliflarini inobatga olgan holda, ular bilan muloqot qilishga tayyor va manfaatdor bo'lishi kerak.

G'oyalarni samarali almashishning navbatdagi muhim jihati turli xil aloqa vositalaridan foydalanishdir. Hozirgi vaqtda turli texnologiyalar va aloqa vositalarining paydo bo'lishi bilan muloqot qilish imkoniyatlari sezilarli darajada kengaydi. O'qituvchilar va talabalar elektron pochta, video konferentsiya, onlayn platformalar va axborot va g'oyalar almashinuvini sezilarli darajada osonlashtiradigan boshqa aloqa vositalaridan foydalanishlari mumkin.

Biroq, texnologiyadan foydalanishdan tashqari, bevosita yuzma-yuz muloqotga ham e'tibor qaratish lozim. Shaxsan hozir bo'lish sizga mimika va imo-ishoralarni yaxshiroq tushunishga imkon beradi, shuningdek, o'zaro ta'sir va hamkorlik muhitini yaratadi. O'qituvchilar va talabalar o'zlarining g'oyalari va nuqtai nazarlarini taqdim etishlari va muhokama qilishlari mumkin bo'lgan individual va guruh uchrashuvlari, seminarlar va muhokamalar o'tkazishlari mumkin.

Fikrlarni yanada samaraliroq almashish uchun faol tinglash qobiliyatlarini rivojlantirish ham muhimdir. O'qituvchilar o'quvchilarning fikrlariga qiziqish bildirishlari, savollar berishlari va ularning fikrlari muhimligini ko'rsatish uchun ularning fikrlarini takrorlashlari kerak. Talabalar, o'z navbatida, muhokamalarda faol ishtirok etishlari, o'z fikrlarini bildirishlari va o'z fikrlarini bahslashlari kerak.

XULOSA

O'qituvchi pedagogik bilimdonlik, kreativlik, refleksiyaga ega bo'lish bilan birga pedagogik madaniyatni ham o'zlashtira olishi zarur. Pedagogik madaniyat kasbiy nuqtayi nazardan pedagogic faoliyatni olib boruvchi mutaxassis umumiy madaniyatining tarkibiy qismi hisoblanadi.

Xulosa o'rinda shuni aytish mumkinki, ta'lim va tarbiyada o'qituvchidagi pedagogik qobiliyat va kommunikativlik qobiliyati muhim o'rin egallaydi. Bugungi yoshlar har tomonlama

rivojlangan, o'ziga, boshqa insonga, jamiyatga, tabiatga va mehnatga o'z to'g'ri munosabatini bildira oladigan, mustaqil faoliyat ko'rsata oladigan, ijodkor, tashabbuskor va tadbirkor bo'lmog'i lozim. O'quvchida ana shu xususiyatlarning rivojlanishi so'zsiz o'qituvchiga uning o'quv-tarbiya jarayonini to'g'ri boshqara olishiga va o'quvchilar bilan o'rnata oladigan muomala va munosabatlariga bog'liq. Ishonchli munosabatlar o'rnatish, turli muloqot vositalaridan foydalanish, shaxsan hozir bo'lish va faol tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish bilim, ko'nikma va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Faqat samarali muloqot orqali o'qituvchilar va talabalar o'zaro hamkorlik qilishlari, hamkorlik qilishlari va o'quv jarayonida umumiy maqsadlarga erishishlari mumkin.

References:

1. B.X. Xodjajev. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti, Toshkent-2017
2. X. Ibragimov, Sh. Abdullayeva. Pedagogika nazariyasi, Toshkent-2018
3. Davronov, A. (2023). THE ROLE OF PROFILING METHODS IN CREATING THE EMOTIONAL ENVIRONMENT OF THE ADOLESCENT PERSON. *Science and innovation*, 2(B5), 204-207.
4. Sh A., Davronov A. SHAXSLARARO MUNOSABATDA PROFAYLINGNING VERBAL VA NOVERBAL MULOQOTDA QO 'LLANILISHI //Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS). – 2022. – T. 2. – №. 3. – C. 147-154.
5. O'QITUVCHI FAOLIYATIDA PEDAGOGIK VA KOMMUNIKATIV QOBILIYATLAR Shahzoda Rustam qizi Tog'ayeva *SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 3 | ISSUE 4 | 2022 ISSN: 2181-1601*
6. Химматалиев, Д. О. (2018). Касбий фаолиятга тайёргарликни диагностика қилишда педагогик ва техник билимлар интеграцияси. Монография. Тошкент, Ўзбекистон, 168.
7. Исмаилова, З. К., & Мукумова, Д. И. (2014). Профессиональное образование как достояние личности. In *Проблемы и перспективы развития образования* (pp. 204-205).
8. Usarov, J.E., Ximmataliev, DO, Kodirov, ID, Ergasheva, GR, & Xamidova, SN (2023). Ta'lim klasteri muhiti talabalarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mezonini sifatida. *E3S Web of Conferences da* (420-jild, 10037-bet). EDP fanlari.
9. Usarov, J. E., Khimmataliev, D. O., Makhmudova, D. M., Abdusalomovna, H. S., & Nizamiddinovich, E. A. (2023). Pedagogical Foundations of the Student's Individual Training Trajectory. *Telematique*, 22(01), 1259-1264.
10. Nizamiddinovich E. A. et al. THE METHODOLOGY OF ORGANIZING INTERDISCIPLINARY RELATIONSHIPS IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'COMPETENCES REGARDING EXACT AND NATURAL SCIENCES //American Journal of Interdisciplinary Research and Development. – 2023. – T. 13. – C. 164-169.
11. Nizamiddinovich E. A. Use of modern teaching technologies in the conduct of physics laboratory works in general secondary schools //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. Special Issue 2. – C. 852-855.

12. Dilmurodova, Z. D. (2022). Psixologiyada qobiliyat muammosi. Актуальные проблемы обучения, 1(2), 15-25.
13. Madgarilova, N. (2021). Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasining oiladagi o'rni. Scientific progress, 2(8), 653-655.

